

Gmina Czarnków
ul. Rybaki 3
64-700 Czarnków
tel. 067 253 02 95

Uchwała Nr XXXIV/391/2013
Rady Gminy Czarnków
z dnia 23 sierpnia 2013 r.

RADCA PRAWNY
(mgr Kazimierz Hundt)
Rd-B 139

w sprawie przyjęcia gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2013 – 2015.

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125 poz.842 oraz z 2011 r. Nr 149, poz. 887), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013r. poz. 594 i 645) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 i 509) uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2013 – 2015, w brzmieniu załącznika nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarnków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy Czarnków
Henryk Miellicki

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013 - 2015

Wstęp

Zjawisko przemocy domowej jest traktowane jako bardzo ważny problem społeczny, znajdujący się na liście sytuacji trudnych, w których pomoc społeczna zobowiązana jest nieść pomoc. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, społecznej i psychologicznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc jako *jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą* (Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 2005, art. 2§2.). Sprawca przemocy domowej podlega karze pozbawienia wolności na okres od 3 miesięcy do 5 lat. Kodeks Karny określa szczegółowo wymiar kary w zależności od czynu i jego następstw. Osoba, która stosuje przemoc z wyjątkowym okrucieństwem, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat, natomiast gdy ofiara po aktach przemocy targnie się na własne życie, kara wynosi 2-12 lat (Kodeks Karny 1997, art.207).

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poszerzyła definicję znajdującą się w Ustawie o przewagę siły sprawcy nad ofiarą. Przyjęła, że przemoc domowa lub w rodzinie to *zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, która narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody* (Szpringer i in. 2005, s. 36). Zwrócenie uwagi na nierówność sił ma w tym pojęciu duże znaczenie, ponieważ pozwala spojrzeć na tę definicję z perspektywy moralnej. Stosowanie przemocy to krzywdzenie jednostek słabszych i jest złem samym w sobie. W tym ujęciu sprawca powinien podlegać karze własnego sumienia oraz potępieniu ze strony reszty społeczeństwa (Malibruda, [w:] Zdunek 2005, s. 9-11).

W literaturze przedmiotu można także odnaleźć pojęcie przemocy określanej jako wszystkie celowe akty naruszające godność i wolność osobistą jednostki, które powodują fizyczny lub psychiczny uraz oraz które wykraczają poza obowiązujące normy społeczne danego społeczeństwa. W tym spojrzeniu wyklucza się wszelkie przypadkowe zachowania, nieszczęśliwe zbiegi okoliczności, natomiast podkreśla się celowość działania człowieka. Zaletą tej definicji jest także zwrócenie uwagi na normy społeczne, co czyni ją spojrzeniem z perspektywy społecznej. Normy, obyczaje, postawy są zróżnicowane i zależą od danej społeczności, mogą one sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać, ale także przeciwdziałać. Dlatego też to, co uważa się za objaw przemocy w jednym społeczeństwie, nie musi nim być w innym (Pospiszyl 1996, s. 15-18).

Podjęcie psychologiczne do przemocy uwzględnia bezradność i cierpienie ofiary, o czym mowa jest w każdej przytoczonej definicji sytuacji przemocowej. Pokazuje całokształt procesów interakcji między sprawcą i poszkodowanym, a także mechanizmy sterujące przemocą. Poznanie psychologicznej strony zjawiska odgrywa znaczącą rolę w pomaganiu ofiarom naprawienia doznanych krzywd i szkód (Malibruda, [w:] Zdunek 2005, s. 9-11).

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemocy w rodzinie doświadczają nie tylko kobiety, choć ich jest największy odsetek, ale także dzieci, osoby chore i starsze oraz mężczyźni. Badania wskazują, że dotyka ona różnorodne środowiska, nie zależy jednak od statutu społecznego, wykształcenia, wyznania oraz pozycji zajmowanej na rynku pracy. Jednak w społecznościach z niższej klasy społecznej znacznie częściej dochodzi do przemocy poprzedzonej gwałtownymi wybuchami agresji, wściekłości i brutalnością. Inne badania pokazują, że częściej dochodzi do przemocy w rodzinie, która ma trudności finansowe oraz w tych, gdzie mąż ma niższe wykształcenie niż żona oraz w takich rodzinach, gdzie występuje choroba alkoholowa (Sasal 1999, s. 17-19).

Przepisy karne rozróżniają dwa rodzaje znęcania się – fizyczne oraz psychiczne. Aby ukarać sprawcę nie ma znaczenia jakiej formy przemocy się dopuścił. Naturalnie korzystniejsza dla niego jest ta psychiczna, ponieważ nie zostawia żadnych zewnętrznych oznak, jednakże w psychice ofiary odciska ogromne znamię i sieje duże spustoszenie (Kukuła 2008, s. 24-39). W przepisach Kodeksu Karnego przemoc seksualna nazwana została molestowaniem seksualnym lub gwałtem. Gwałt rozumiany jest jako doprowadzenie innej osoby przemocą lub podstępem do aktu seksualnego, dokonanie tego czynu w sposób brutalny lub przy udziale osób trzecich, a także doprowadzenie ofiary do innych czynności seksualnych. (Kodeks Karny, 1997, art.197). Takie spojrzenie na gwałt nie oznacza jedynie

penetracji, ale również innych zachowań zmierzających ku temu. Polskie prawo surowo karze sprawców przemocy seksualnej. Za zgwałcenie oraz czyn lubieżny gwałcieł może otrzymać wyrok do 10 lat pozbawienia wolności. Za dopuszczenie się gwałtu ze szczególnym okrucieństwem – do 12 lat (Internet, Polanowski 2002).

Przemocą ekonomiczną nazywamy *każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy* (Dominiczak 2008 s. 30). Przejawia się bezprawnym wykorzystywaniem finansowym drugiej osoby i/lub sprawowaniem kontroli środków niezbędnych do utrzymania niezależności finansowej, a także zmuszaniem do pozostania w stanie zależności materialnej. Objawia się to m.in. zabieraniem pieniędzy, kart kredytowych, uniemożliwianiem podjęcia pracy, zmuszaniem do zawierania zobowiązań finansowych, nie udzielanie informacji na temat stanu majątkowego rodziny, niezaspakajaniem podstawowych potrzeb materialnych rodziny (Browne, Herbert 1999, s. 25-30).

Cykl przemocy domowej

Badania wykazują, że zjawisko przemocy w rodzinie cechuje się dynamicznym, powtarzającym się cyklem, dzięki któremu można dokładnie zrozumieć co dzieje się z ofiarami. W literaturze przedmiotu zostały wyodrębnione trzy podstawowe, następujące po sobie fazy – narastania napięcia, gwałtownej przemocy oraz miodowego miesiąca (Szpringer i in. 2005, s.44-45).

Pierwszy etap nazywany jest narastaniem napięcia bądź jak w innych publikacjach można znaleźć pod nazwą faza tworzenia i budowania napięcia. Charakteryzuje się wzrostem napięcia emocjonalnego pomiędzy partnerami. Sprawca jest ciągle zdenerwowany, sprawia wrażenie, że nie potrafi zapanować nad swoim gniewem, stara się sprawować kontrolę, utrzymać władzę. Prowokuje do kłótni, stosuje przemoc psychiczną. Gdy jest uzależniony, to w tym momencie zaczyna częściej sięgać po środki zmieniające świadomość. Ofiara natomiast stara się załagodzić całą sytuację, często przeprasza oprawcę, spełnia jego zachcianki, wypełnia z uwagą wszelkie obowiązki, tylko po to by nie rozżłościć partnera. U ofiary często pojawiają się dolegliwości takie jak bezsenność, brak apetytu, bóle żołądka, głowy, apatia, brak energii do życia lub wewnętrzny niepokój. (Kłos 2008, s. 64-65).

Pierwszy etap kończy się w momencie, gdy dochodzi do ataku fizycznego. W publikacjach naukowych nazywany jest fazą gwałtownej przemocy, eksplozji i ostrych incydentów przemocy. Zazwyczaj trwa od 2 do 48 godzin i charakteryzuje się gwałtownymi napadami agresji partnera z mało istotnych powodów. Sprawca wyładowuje

swoją wściekłość poprzez fizyczną napaść, która nie jest proporcjonalna do tego, co ją wzbudziło. Powoduje u ofiary różnego rodzaju obrażenia na psychice i ciele. Są to m.in. podbite oko, sińce, złamane kończyny, uszkodzenia organów wewnętrznych, a nawet śmierć. Partner w tej fazie stara się wszelkimi sposobami załagodzić sytuację, uspokoić swojego oprawcę, lecz przeważnie bezskutecznie, ponieważ bez względu na to, co by nie robiła ofiara, to agresja narasta coraz bardziej. Pokrzywdzony odczuwa lęk, przerażenie, bezradność, wstyd, po aktach przemocy jest w głębokim szoku. Często dla ofiary ta faza oznacza walkę o życie.

Po zakończeniu wybuchów przemocy sprawca zaczyna rozumieć, że posunął się za daleko, wyraża skruchę oraz obiecuje, że to się więcej nie powtórzy, stara się usprawiedliwić swój czyn. Tutaj zaczyna się ostatnia faza cyklu przemocy, nazywana etapem skruchy lub miodowego miesiąca. Oprawca kupuje prezenty, okazuje miłość, jest taki jak na początku związku. Ofiara zaczyna wierzyć, że wszystko się zmieni, że to był rzeczywiście tylko jednorazowy incydent. Czuje się znów kochana i szczęśliwa, rezygnuje z zamiaru odejścia od partnera i poszukiwania pomocy. W związkach z długim stażem ten etap często przejawia się milczeniem i ciszą. Można by rzec następuje „cisza przed burzą”. Ten etap dobiega końca, gdy sprawca zauważa coraz to większe zmęczenie i zależność partnera. Niebezpieczeństwem u schyłku fazy skruchy jest narastające napięcie. W następnym cyklu przemoc na ogół jest gwałtowniejsza i narasta za każdym razem i przeważnie jest ogromnym zaskoczeniem dla ofiary (Dominiczak 2008 s. 30-32).

L. Walker twierdzi, że powtarzające się cykle przemocy trwale wpływają na ofiarę. Obawami są m. in. zaburzenia snu, problemy z jedzeniem, bóle głowy, kręgosłupa, serca, problemy z nadciśnieniem, zaburzenia w normalnym funkcjonowaniu w środowisku. Jej zdaniem związane jest to ze stałym utrzymywaniem się czujności i wzmożonego stresu, jaki przeżywa ofiara, ponieważ nie może przewidzieć zmian w zachowaniu swojego partnera. Może to doprowadzić do utraty poczucia kontroli nad swoim życiem. Doświadczenie przemocy zawsze pozostawia trwały, niezmywalny ślad w psychice ofiary ([za:] Badura-Madej, Dobrzyńska - Mesterhazy 2000, s. 26).

Konsekwencje dla ofiary związane z przemocą w rodzinie

Akty przemocy w rodzinie mają tragiczne konsekwencje dla ofiary. W wyniku stosowania przemocy rozwijają się poważne problemy fizyczne i psychiczne. Właśnie te drugie stanowią grupę najbardziej trwałych, ponieważ najtrudniej je wyeliminować, a powrót do normalnego funkcjonowania może trwać całymi latami.

U osób doświadczających przemocy domowej wykształca się pourazowy zespół stresu (post-traumatic stress disorders, PTSD), może pojawić się natychmiast po zdarzeniu lub dopiero po jakimś czasie.

Nadmierne pobudzenie, podczas którego ofiara jest w ciągłej mobilizacji i stresie. Stale jest czujna i przygotowana na atak, reaguje na dźwięki, bodźce. Długotrwałe pobudzenie może nabrać cech chronicznego i utrzymywać się nawet gdy niebezpieczeństwo minie. Powoduje zaburzenia snu i łaknienia. Jednostka jest labilna emocjonalnie, ma napady płaczu, paniki, lęku, jest drażliwa, nerwowa i wybuchowa. Zdarza się, że ofiara nie myśli i nie zachowuje się racjonalnie, co wynika ze strachu przed sprawcą, który cały czas rządzi umysłem.

Wtargnięcia, czyli pojawiające się wspomnienia traumatycznych wydarzeń, którym towarzyszą nasilone uczucia. Minione przeżycia cechują się infantyлизacją, ukazują się w postaci wrażeń, emocji, obrazów bez werbalnego przekazu. Pojawiają się one nagle, niezależnie od człowieka. W literaturze ten stan nazywany jest także zaburzeniami pourazowymi. Towarzyszy im często lęk i depresja, a czasami myśli i próby samobójcze (Pospiszyl 1996, s. 53-54).

Odcięcie od własnych emocji to mechanizm obronny, który wprowadza w stan psychicznego odrętwienia. Pozwala to zerwać kontakt z własnymi emocjami, tak intensywnymi, że ofiara nie potrafi sobie z nimi poradzić. Może doprowadzić do całkowitego braku odczuwania (Dominiczak 2008, s. 37-38). M. Seligman nazywa ten stan chorobą rezygnacji. Ofiara przemocy zawęża swoją aktywność życiową do czynności pozwalających jej przetrwać ([za:] Herzberger 2002, s.61).

Skłonności autodestrukcyjne są kolejnym skutkiem doznawanej przemocy. Ofiara może sięgnąć po alkohol, narkotyki, a także podejmować próby autoagresji czy samobójcze. Spowodowane jest to brakiem umiejętności wyrażania głośno, w sposób otwarty swojego gniewu. Nauczyły się bowiem skrywać emocje głęboko i nie ukazywać ich z obawy przed kolejnym atakiem.

Jedną z oznak PTSD jest nieufność wobec ludzi. Ofiary przemocy doświadczyły izolacji od społeczeństwa przez swojego oprawcę. Na skutek osamotnienia i doznanych krzywd zamykają się w sobie i bardzo ciężko im to przełamać (Dominiczak 2008, s. 38-40).

Niebezpieczną konsekwencją przemocy domowej jest tzw. mechanizm błędnego koła, polegający na przeniesieniu stylu funkcjonowania w przyszłość. Wiadome jest przecież, że zjawisko przemocy nie jest tylko problemem ofiary i sprawcy, a odbija się negatywnie na

wszystkich członkach rodziny. Badania wykazują, że dzieci, będące świadkami przemocy stosowanej przez rodziców wobec siebie, nieświadomie będą poszukiwać partnera, który umożliwi im zastosowanie wzorców wyniesionych z domu rodzinnego. W ten sposób powielane zachowania niszczą przekonanie o rodzinie, która się wzajemnie wspiera, uczy i ułatwia życie, a utwierdza w przekonaniu, że istnieje po to, by móc ciągle sprawować nad kimś kontrolę.

Długotrwałe akty przemocy wywołują poczucie bezsilności, bezradności, mimo że ofiara starała się przerwać traumatyczną sytuację wiele razy. Z biegiem czasu widząc, że nic się nie zmienia zaprzestaje prób powstrzymania swojego oprawcy, ale nie odchodzi od niego. Pojawia się mechanizm zwany wyuczoną bezradnością, pierwszy raz opisany przez L. Walker. Według autorki wyuczona bezradność jest *poddaniem się, zaprzestaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało znaczenia* (tamże, s. 42). Powtarzająca się przemoc pomniejsza u ofiary zdolność i motywację do reagowania. Nie wierzy, że jej działania mogą przynieść pożądane efekty, staje się pasywna w obliczu sytuacji w jakiej się znalazła. Uważa, że bez względu na to co zrobi i tak nie ma żadnego wpływu na przebieg wydarzeń. Ofiara przemocy nie stosuje żadnej strategii działania, aby zapobiec maltretowaniu na dłuższy czas, zmienia jedynie zachowanie, by zminimalizować cierpienie. Skutki wyuczonej bezradności przejawiają się w 3 sferach: poznawczej, charakteryzującej się myśleniem, że nie ma takich sytuacji, na które ma się wpływ, motywacyjnej, która polega na zrezygnowaniu oraz zaprzestaniu jakichkolwiek działań na rzecz poprawy sytuacji oraz emocjonalnej związanej z apatią, depresją, nieustannym zmęczeniem (Herzberger 2002, 60-61).

Ostatnią konsekwencją doznawanej przemocy jak zostanie opisana w tym opracowaniu jest „syndrom sztokholmski”, czyli identyfikacja ze sprawcą. Jest to reakcja obronna, charakteryzująca się swoistą fascynacją osobą agresora. Aby móc mówić o syndromie muszą być spełnione 4 warunki – zagrożenie życia, brak możliwości ucieczki, brak kontaktu ze światem zewnętrznym, oprawca od czasu do czasu przejawia oznaki wskazujące na przyjaźń, sympatię. Ofiary przemocy domowej przekonane są o zupełnej zależności od oprawcy i nie widzą żadnego wyjścia z sytuacji. Zachowują się zycziwie i jako sprzymierzeniec agresora, bywa, że bronią swojego oprawcę, odmawiając podania prawdziwych powodów obrażeń, tylko po to by nie wzbudzić w nim gniewu. Bardzo często usprawiedliwiają jego zachowanie, tłumacząc sobie, że „on nie jest przecież taki zły”. Po długotrwałym przebywaniu w krzywdzącym związku wytwarza się poczucie zadowolenia dla

oby stron z zaistniałej sytuacji i silne uczucie przywiązania do oprawcy, który wszelkimi sposobami stara się utrzymać taki układ ról w związku (Pospiszył 1996, s 60-63).

Opisane powyżej konsekwencje płynące z doznawanej przemocy są długotrwałe. Odizolowanie od sprawcy nie wystarczy, ofiary wymagają specjalistycznej pomocy terapeuty, psychologa i psychiatry. Powrót do normalnego funkcjonowania jest bardzo długim i trudnym procesem. Skutki przemocy będą widoczne do końca życia maltretowanej osoby, na zawsze odcisną swe piętno na psychice człowieka.

Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Czarnków

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 marca 2013 r. Gmina Czarnków liczyła 11 556 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Czarnkowie wynosiła 548 osób, z czego jedynie 103 osoby pobierało zasiłek dla bezrobotnych, a 231 osób, to osoby długotrwale bezrobotne. (Informacje sygnałne o sytuacji na rynku pracy – Biuletyn informacyjny Urzędu Pracy).

Z danych wynikających z Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla gminy Czarnków, sporządzonej przez pracownika socjalnego tut. Ośrodka wynika, że rodziny potrzebujące wsparcia zgłaszają się do pomocy społecznej najczęściej z powodu bezrobocia (179 rodzin). Innymi co wielkości problemami społecznymi z jakim borykają się mieszkańcy gminy Czarnków jest niepełnosprawność (77 rodzin), potrzeba ochrony macierzyństwa (76 rodzin), w tym wielodzietność (53 rodziny), długotrwała lub ciężka choroba (32 rodziny). Uzależnienia oraz przemoc stanowią także problem z jakim boryka się gmina, jednak w znacznej mierze są to problemy ukryte lub nie zdiagnozowane (w przypadku uzależnień).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. założono i prowadzono 13 procedur „Niebieskich Kart”, natomiast w I kwartale roku 2013 założono następne 3 „Niebieskie Karty”. Na koniec czerwca 2013r. decyzją Zespołu Interdyscyplinarnego zostało zakończonych 5 procedur. Przyczyną zakończenia działań w ramach „Niebieskiej Karty” we wszystkich przypadkach było ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, zgodnie z przepisami prawa (§ 18. ust. 1. pkt. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”).

Zdecydowana większość procedur została wszczęta przez Policję podczas interwencji (12 przypadków), natomiast pozostałe karty (4) założone zostały przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnkowie. Obecnie Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze pracują w 11 rodzinach, gdzie dochodzi do stosowania i doznawania przemocy w rodzinie.

W znacznej części rodzin występowała przemoc psychiczna (7), oraz psychiczna i fizyczna (7). W dwóch przypadkach zaistniała przemoc fizyczna. Zarówno osoby doznające przemocy jak i stosujące przemoc są w wieku aktywności zawodowej (poza dwiema ofiarami w wieku 81 i 92 lata). Przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. W znacznej mierze jednak procedura „Niebieskiej Karty” została wszczęta w rodzinach, gdzie głównym źródłem dochodu jest emerytura lub renta (6 przypadków). Pozostałe rodziny utrzymują się z użytkowania indywidualnego gospodarstwa rolnego oraz różnego rodzaju pracy (zawodowej i dorywczej). Ogólna sytuacja materialno – bytowa rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” jest dobra.

Stosowanie przemocy w rodzinie często łączy się z problemem nadużywania alkoholu. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety (żony, partnerki – 11, bratowa – 1, matka, teściowa – 2 przypadki). W Gminie Czarnków odnotowano jedynie dwa przypadki gdzie ofiarą jest mężczyzna (ojciec – 1, brat – 1). Osoby doznające przemocy w rodzinie to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy, głównie ekonomicznie.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Cele Programu:

Cele ogólne Programu:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czarnków,
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz działań profilaktycznych,

- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie wiedzy na temat przemocy w rodzinie w środowiskach lokalnych.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Czarnków,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie kompleksowej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie,
- 6) organizowanie kampanii społecznych związanych z przemocą w rodzinie,
- 7) rozpowszechnianie informacji na terenie Gminy Czarnków w ramach szeroko rozumianej promocji,
- 8) współpraca ze szkołami i świetlicami środowiskowymi w zakresie aktywnych działań profilaktycznych związanych z przemocą w rodzinie.

Program uwzględni działanie w sferze:

- 1) prewencji,
- 2) prawa,
- 3) zdrowia,
- 4) edukacji,
- 5) terapii,
- 6) pracy socjalnej,
- 7) promocji.

Założenia Programu:

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Zasoby Gminy Czarnków w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Posterunek Policji,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny,
- Placówki oświatowo – wychowawcze.

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych oraz dzielnicowych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów.

Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- zależność ekonomiczna, emocjonalna ofiar od sprawców przemocy w rodzinie,
- bezrobocie,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- niska kontrola społeczna pośród mieszkańców gminy,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.

Realizacja celów Programu:

Cel 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czarnków

Działania:

1. Realizowanie uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie: Zespół Interdyscyplinarny.

2. Realizowanie zadań przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Podmioty realizujące działanie: Zespół Interdyscyplinarny.

3. Współpracujący w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- Pracownicy socjalni,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele policji,
- Kuratorzy sądowi,
- Przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- Przedstawiciele punktu Konsultacyjno – Terapeutycznego,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia,
- Przedstawiciele prokuratury.

4. Cykliczne posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych w celu skutecznego przepływu informacji pomiędzy specjalistami oraz ewaluacji obranych kierunków pracy z osobami stosującymi przemoc oraz doznającymi przemocy domowej.

5. Gotowość do szybkiego reagowania i powiadamiania służb współpracujących w ramach zespołu interdyscyplinarnego podczas podjęcia zgłoszenia, interwencji.

Cel 2

Zwiększenie skuteczności, dostępności i podniesienie jakości usług na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz działań profilaktycznych

Działania:

1. Praca z ofiarami przemocy w rodzinie:

Podejmowanie działań mających na celu ochronę osób doznających przemocy w rodzinie – organizowanie indywidualnych porad z psychologiem, prawnikiem oraz innymi specjalistami z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia,
- Przedstawiciele punktu Konsultacyjno – Terapeutycznego,
- Przedstawiciele prokuratury.

2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Zespół Interdyscyplinarny.

Cel 3

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

Podejmowanie działań w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele prokuratury,
- Przedstawiciele punktu Konsultacyjno – Terapeutycznego,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia.

2. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie adekwatnych do zaistniałej sytuacji, m. in. kierowanie do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Prokuratury.

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele prokuratury,
- Przedstawiciele punktu Konsultacyjno – Terapeutycznego,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja.

Cel 4

Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie

Działania:

1. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
- obalanie mitów i stereotypów na temat przemocy,
- szkolenia na temat przemocy,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- organizowanie kampanii społecznych na terenie Gminy Czarnków,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków.

Podmioty realizujące działania:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Placówki oświatowe,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele punktu Konsultacyjno – Terapeutycznego,
- Liderzy środowisk lokalnych.

Przewidywane efekty podejmowanych działań:

- 1) Zmiana postaw i wzrost wiedzy społeczności lokalnej wobec przemocy w rodzinie.
- 2) Wzrost umiejętności i kompetencji osób, pracujących w rodzinach z przemocą domową.
- 3) Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
- 4) Podniesienie ogólnej wiedzy dotyczącej zagadnień prawnych z zakresu przemocy w rodzinie wśród społeczeństwa – a w szczególności u osób doznających i stosujących przemoc domową.

Monitorowanie:

- Okresowa ocena realizacji działań podczas posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego (raz na pół roku) poprzez sprawozdania poszczególnych osób bezpośrednio zaangażowanych w realizację działań.

Finansowanie programu:

- Środki zewnętrzne pozyskane w ramach projektów, konkursów.
- Środki własne gminy,
- Środki Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Środki zewnętrzne pozyskane od sponsorów.

Niniejszy program jest spójny z Krajowym oraz Wielkopolskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Niniejszy program uchwalony jest od dnia podjęcia, na okres 3 lat – do roku 2015.

Przewodniczący
Rady Gminy Czarnków

Henryk Kuciński